

5. Zwarte Piet en witte onschuld

Introductie

Anders dan uitleggen dat ik van kleins af aan Zwarte Piet hoogst ongemakkelijk vond kan ik niet. Het is als bruin kind heel bizar om volwassen witte mensen in *full blackface* te zien rondhuppelen. In mijn jeugd waren het veelal dezelfde mensen die mijn Kameroense vader een *nigger* noemden en steevast het Russische accent van m'n moeder nadeden. Het waren dezelfde volwassenen die soms extra hard tegen mij praatten omdat ze er vanzelfsprekend van uitgingen dat ik het Nederlands niet goed beheerste. Het waren volwassenen die als eerste naar mij keken als er tijdens het spelen iets kapot was gegaan. Als kind van kleur in een witte wereld leer je al snel welke vooroordelen men heeft. Naïviteit en onwetendheid zijn privileges waar de meeste kinderen van kleur niet over beschikken. Kinderen van kleur moeten jong opgroeien, snel leren, hard vechten, veel incasseren en vooral niet klagen. Dat laatste deed ik ook niet. Ik was een slim, bijdehand, mondig en stoer meisje. Ik was niet bijzonder geliefd bij m'n leerkrachten. Ik wekte weinig warme gevoelens op. Ik was bazig en koppig. Op elk rapportje stond standaard: 'domineert graag', 'heeft een grote mond', 'stelt te veel vragen' en 'wil altijd het laatste woord hebben'. Er stond nooit dat ik klaagde.

Als bi-cultureel kind moet je goed kijken en snel schakelen. Thuis en buitenshuis zijn twee totaal verschillende werelden. Dat is zwaar, maar als je het aankunt, maakt het je sterker. Ik was een sterk kind. Ik betaalde daar een prijs voor. Ik had weinig fiducia in volwassen mensen. Volwassenen buitenshuis behandelden mij namelijk meestal niet zo leuk. Ik was geen schattig klein bruin popje met leuke vlechtjes. Ik had een grote bos krullen, een lage stem, was lang en stevig voor m'n leeftijd. Vanaf m'n zesde werd ik behandeld als een 'gevalletje apart'. Volwassenen vielen vaker tegen mij uit dan tegen m'n vriendinnetjes. In winkels werd er

regelmatig gevraagd of ik wel van plan was om af te rekenen wanneer ik, net als m'n witte vriendinnetjes, naar oorbelletjes stond te kijken. In de klas werd ik standaard aangesproken als de sfeer te druk was – ook als ik rustig zat te lezen. Ik was eraan gewend.

Mijn ouders hebben mij jong al verteld dat culturele aannames zeer hardnekkig zijn en dat ik, als slim bruin kind met een Russische werkende moeder, geen makkelijke jeugd zou hebben, maar... 'jij kan het aan, dat weet ik zeker'. Mijn bijnaam was vanaf de eerste klas van de basisschool 'spoetnikker'. 'Jongens, hou op, hou op!' zei m'n lerares dan lachend, wanneer ik weer eens zo werd genoemd in de klas. Misschien kun je je wel voorstellen dat ik dus niet echt verbaasd was dat diezelfde volwassenen het geweldig vonden (en vooral leuk voor de kinderen) om elk jaar opnieuw volledig los te gaan in *blackface*. Het viel binnen mijn verwachting dat volwassenen beweerden dat die traditie niks te maken had met een absurd en welbekend stereotype van het uiterlijk van zwarte mensen, maar dat het zwart van de schoorsteen kwam. Ik vond het te bizar voor woorden maar ik klaagde er niet over. Het was wat het was. Het waren dezelfde volwassenen die mijn moeder 'raar' vonden en mijn vader 'exotisch'. Die dingen zeiden als: 'Jij mag dankbaar zijn dat je hier woont en niet in Afrika.' Ik moest ermee leren omgaan en dat deed ik.

Laat me je meenemen naar mijn perspectief. Ik kwam als peuter naar Nederland. Na de kleuterschool kwam ik terecht op een conservatieve katholieke school in de buurt. Mijn moeder en stiefvader waren links en atheïst, maar de school was in de buurt en ik kon er overblijven. Dat was belangrijk, want ze werkten allebei. De ochtend van m'n eerste schooldag zei mijn moeder dat God niet bestond en dat religie opium was voor het volk. 'Nederlanders zijn dol op marihuana, vandaar.' Wel moest ik luisteren naar de verhalen en er vooral mijn eigen draai aan geven. 'Jezus was een echte communist,' zei m'n stiefvader. Op de St. Jozefschool kwam ik voor het eerst in aanraking met een traditionele sinterklaasviering, inclusief traditionele Zwarte Piet.

Ik was een vaderskindje. Mijn ouders waren gescheiden, en ik was dol op mijn witte stiefvader, maar mijn papa in Kameroen was mijn held. Ik was dol op zijn huid, z'n kleine krulletjes en zijn neus, die ik alle kanten op kon kneden. Ik vond hem de slimste man op aarde en kon uren luisteren naar zijn verhalen over onze stam, over studeren in Rusland en over het recht om te zijn wie je wilde zijn. In ons samengestelde gezin was altijd ruimte voor dialoog en discussie. Ik had ook twee bruine halfbroers die deels bij ons woonden. Ook hen vond ik, behalve irritant en vervelend, stoer en knap. Ze droegen hun haar in een afro, konden goed voetballen en haalden hoge cijfers op school. Mijn Kameroense ooms, die ook na de scheiding van m'n ouders regelmatig in Nederland op bezoek kwamen, waren ook allemaal hoogopgeleide, intellectuele en statige mannen, net als mijn vader. Vandaar mijn oprechte verbazing toen ik de vaders van mijn klasgenootjes Susanne, Saskia en Astrid de klas in zag hobbelen achter Sinterklaas aan. Ik herkende hun vaders namelijk meteen. Aan hun grote uitstekende neuzen en hun staalblauwe ogen. Ik begreep niet waarom ze zo lelijk geschminkt waren. Waarom ze met een pijnlijk slecht geïmiteerd Surinaams accent spraken. Ik begreep al helemaal niet waarom ze zo dom en onderdanig deden. Ik wist dat de vader van de tweeling Susanne en Saskia politiemans was. De vader van Astrid was huisarts. Hoezo wisten ze opeens niet meer dat twee plus drie vijf was? Hoezo konden ze geen begrijpelijke zinnen meer formuleren? Alle kinderen leken het grappig te vinden. Zagen zij iets wat ik niet zag?

Nou was ik toen al haantje de voorste. Dat moest ook wel met twee mondige broers van vijf en negen jaar ouder en een stiefbroer en -zus van vier en acht jaar ouder. Ik had het voor elkaar gekregen dat ik een heel lang sinterklaasgedicht dat we eigenlijk met de hele klas in stukken zouden opdelen, in mijn eentje mocht voordragen aan de goedheiligman. Het was een oud-Hollands gedicht waarin Zwarte Piet nog een echte boeman was. Terwijl ik het gedicht van tien coupletten uit m'n hoofd zo mooi mogelijk voordroeg, besepte ik dat Zwarte Piet dus

echt letterlijk zwart was. En hij was niet alleen dom, maar ook gemeen. Wat is hier nou leuk aan, vroeg ik me af terwijl ik applaus in ontvangst nam. Ik mocht bij Sinterklaas op schoot komen zitten en werd het slimme hulppietje genoemd. De Sint vroeg of ik hem later ook wilde komen helpen. Ik zou dan geen schmink nodig hebben. De klas reageerde met zoveel enthousiasme dat ik mezelf 'leuk' hoorde mompelen, terwijl ik vanbinnen schaamte en vernedering voelde. Ik had het gevoel dat mensen als mijn vader, broers en ik belachelijk werden gemaakt. Maar ik was zes en kon geen woorden vinden voor wat ik voelde. Daarnaast had ik ook geen bewijs dat het gemeen bedoeld was. Ik zat midden in de school tussen allemaal lachende witte kindjes en voelde me anders. De paar zwarte en bruine kindjes op school deden ook gezellig mee, net als ik.

Thuis durfde ik het niet aan mijn ouders te vertellen. We vierden het wel sinds mijn stiefvader bij ons was komen wonen, maar mijn moeder wuifde het weg als iets 'raar Nederlands' wat we niet hoefden te begrijpen. Net zoals verzuiling en het koningshuis vond mijn moeder de Sint-viering kapitalistische propaganda. Jaren heb ik dat onbestemde gevoel weggedrukt. Dit is een Nederlandse traditie. Het is niet aan mij om hierover te oordelen. Als de tijd rijp is, verandert de traditie vanzelf wel. Ik leed aan een vorm van stockholm-'Sint'-syndroom. Totdat ik zelf moeder werd en me realiseerde hoe weinig er veranderd was. Daar zat ik, bij de kinderopvang. Nog steeds die Zwarte Pieten. Nu spraken ze een soort straattaal. Ze waren bijdehand en lachten Sinterklaas uit. Maar echt goed rekenen konden ze nog steeds niet. De schmink letterlijk huidskleurbruin. Hetzelfde op tv en in de media. Frustrerend om te zien hoe de Pieten steeds meer op mensen zoals mijn vader en broers zijn gaan lijken, zonder dat er überhaupt over gesproken werd.

De snoepjes in de winkels, het inpakpapier, de grappig bedoelde reclames. Het leek alleen maar erger te worden. Felrode dikke lippen. Soms met botjes door de neus met dreadlocks... Twerkend op '*I like to move it move it*'... De Zwarte Pieten-boyband breakdancend met dreadlocks en *cornrows*.

En maar te horen krijgen dat het werkelijk niks met zwarte mensen te maken heeft. En maar te horen krijgen dat het niet zo bedoeld is. Eén keer probeerde ik het gesprek aan te gaan tijdens een ouderavond. M'n oudste zat net op de basisschool. Het was in 2007. Toen ik probeerde uit te leggen dat ik Zwarte Piet een hardnekkige vlek op het koloniale tafelkleed vond, werd ik door de andere ouders, op een Surinaams-Nederlandse moeder na, aangekeken alsof ik een moordcomplot op Máxima aan het beramen was. Ik hoorde mezelf ratelen terwijl de wind waaide door de bomen. Laat maar, eindigde ik m'n rammelende betoog. Vanaf toen stak ik mijn hoofd weer in het zand en snakke ik elk jaar naar 6 december.

Totdat mijn zoontje thuiskwam van school rond eind november 2011. Ook hij was 'Zwart Pietje' genoemd. Ook hij vond het niet fijn. Hij kon wel woorden geven aan z'n ongemak. 'Ik ben niet dom en ik kan er toch ook niks aan doen dat ik bruin ben.' Daar zat ik dan als moeder. Ik kon mijn kop niet langer in het zand stoppen. Ik zei dat 'Pietje' een compliment was.

'Maar ik vind het geen leuk compliment.'

'Waarom niet?' vroeg ik.

'Pietjes zijn altijd te laat, ze raken alles kwijt en ze maken spelfouten.'

'Maar ze kunnen ook goed klimmen en klauteren en zo.'

Terwijl ik mezelf hoorde stotteren, dacht ik: wat zeg ik in godsnaam? En zo keek mijn zoon me ook aan. Hij bleef een tijdje stil en zei: 'Ik wil ook wit zijn.'

Blackface & witte onschuld

Als je aan mensen buiten Nederland probeert uit te leggen dat er in ons land, tijdens de feestdagen, een witte Sint-Nicolaas op een stoomboot arriveert met een leger aan knechten in *blackface*, valt het altijd even stil en kijken mensen me aan alsof ik een

heel slechte grap maak. Zeker als ik vertel dat ze niet alleen in *blackface* komen, maar ook nog leuke gekleurde pakjes dragen en pruiken met zwarte krullen, gouden oorringen, en felle rode lippen hebben. Dat komt namelijk door de schoorsteen, leg je dan uit. Oké. Je komt uit een schoorsteen en je hebt donkere krullen. Een egaal zwart gezicht. Knalrode lippen. Gouden oorringen. En vaak ook een pijnlijk slecht geïmiteerd Surinaams accent. Door de schoorsteen. Oké. Serieus?

Wat is *blackface*? Waar komt het vandaan? Waarom roept het afschaffen van het zwarte gezicht van Zwarte Piet zoveel heftigheid en gevoel van verlies op bij veel witte Nederlanders?

Blackface is een term waar de meeste Nederlanders tot voor kort nog nooit van hadden gehoord. In andere landen die hebben meegedaan aan de trans-Atlantische slavenhandel, is het echt ondenkbaar om je collectief jaarlijks zwart te schminken en gezellig te entertainen. *Blackface* was (en is) een vorm van theatrale make-up gebruikt door niet-zwarte performers om een zwarte persoon te representeren. Vaak een dom, grappig, jolig, schattig, simpel wezen of karikatuur. In de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk is dit al heel erg lang not done en wordt het maatschappelijk niet meer geaccepteerd. Het is een veelvoorkomend, bekend stereotype. Gloria Wekker legt uit waar dit stereotype zijn oorsprong heeft: het psychologische comfort van de witte mens tijdens de slavernij. Immers, machtsverhoudingen tijdens de slavernij waren zó dat de tot slaaf gemaakte mensen hun witte eigenaren niet alleen moesten dienen – arbeid en seksuele diensten leveren –, belangrijker was nog dat ze dat moesten doen met een lach op hun gezicht. Hun belangrijkste opdracht was te laten zien dat ze plezier hadden in hun leven, dat ze tevreden waren met hun bestaan en niets liever wilden dan dit. ‘Ze willen niet vrij zijn,’ was de onderliggende boodschap. Ze moesten zich dus op een bepaalde manier gedragen: vrolijk, zorgeloos, loyaal, bescherming biedend tegen witte angsten, ongeacht de gruwelijkheden waaraan ze zélf op dagelijkse basis werden blootgesteld. Witte mensen schiepen een beeld van zwarten waarbij zij zich superieur konden voelen, maar vooral

zodat zij zich niet schuldig hoefden te voelen: immers, slaven waren 'van nature' gelukkig, blij en tevreden.

Daarom, lieve lezer, is het onmogelijk om Zwarte Piet als onschuldige figuur te zien. Ik krijg rillingen van de gelijkenissen tussen hetgeen Wekker beschrijft en hoe Zwarte Piet bekendstaat. Het argument van velen is dat Jan Schenkman de figuur van Zwarte Piet heeft gebaseerd op het archetype van een boeman uit Nordische en Germaanse mythes. En dat heeft dus niks met ras te maken. Lieve pro-Zwarte Piet-lezers, heb je weleens bedacht dat bij een koloniale mogendheid de introductie van een zwarte knecht voor een witte man vanzelf met ras te maken gaat hebben? Dat die Germaanse boeman waarschijnlijk toch echt geen volle rode lippen, zwarte krullen en Surinaams accent had?

New York, oktober 1997

Aangezien ik ook in Nederland ben opgevoed, heb ik ook soms via pijnlijke confrontaties moeten leren. Tijdens Halloween 1997 woonde en studeerde ik aan de theaterschool New York Performance Works. Het was twee jaar na de vrijspraak van O.J. Simpson. O.J., een groot American Football-speler en acteur, werd verdacht van de moord op zijn ex-vrouw Nicole Brown en acteur Ron Goldman. De zaak was vol in de publiciteit, en het bewijs was voornamelijk in O.J.'s nadeel. Totdat de advocaten van Simpson de rechtszaak van O.J. gebruikten om veel grotere en systematischere problemen te belichten. Namelijk het excessieve politiegeweld van de politie tegenover zwarte en bruine Amerikanen; het racisme bij de politie; en het feit dat het hebben van een kleur voor hogere straffen zorgde in het rechtssysteem (en helaas is er op dat vlak sindsdien nog niet veel veranderd). De schuld of onschuld van O.J. Simpson werd bijna irrelevant; de strafzaak stond symbool voor het institutionele racisme in de VS. O.J.'s vrijspraak was dus niet een overwinning alleen voor hemzelf, maar vooral voor de zwarte gemeenschap.

Het was ook het jaar van de Abner Louima-zaak. Dit ging over de Haïtiaan Abner Louima, die op straat in New York had geprobeerd een uit de hand gelopen ruzie tussen twee vrouwen te sussen. Maar, misschien raad je het al, omstanders vonden Abner ‘verdacht’ en belden de politie. En Abner Louima werd meegenomen. Op het bureau werd Louima vervolgens een nacht lang aangevallen, gemarteld en verkracht door de New Yorkse agenten die hem hadden opgepakt. Mijn toenmalige witte Amerikaanse vriendje en ik waren uitgenodigd voor een Halloween-feestje. In de VS draait Halloween voor kinderen vooral om snoep en bij volwassenen vooral om verkleeden. Hoe en/of als wie of wat je je verkleedt is een groot cultureel goed. Iedereen pakt uit. M’n New Yorkse vrienden waren er al weken van tevoren mee bezig. Vooral humor en originaliteit van je outfit wordt enorm gewaardeerd. Dus ga je niet ‘gewoon’ als enge dokter verkleed, maar bijvoorbeeld specifiek als dr. Kevorkian (een Amerikaanse patholoog-anatoom die in 1998 veroordeeld werd voor hulp bij zelfdoding, hij gaf een dodelijke injectie aan een patiënt die leed aan ALS) met *red-blooded killer* cocktails erbij vanuit een injectie-naald – dat werk. Het was m’n eerste echte *full-on* Amerikaanse Halloween, dus ik wilde uitpakken. Er was een prijs te winnen voor het duo met de beste outfit.

Ik stelde m’n vriendje voor om te gaan als Marcia Clark en Chris Darden, de witte vrouwelijke en zwarte mannelijke openbare aanklagers bij de O.J. Simpson rechtszaak, over wie het gerucht ging dat ze een affaire met elkaar hadden. Ja, lieve witte mensen, zoals ik al eerder heb aangegeven, ben ook ik een product van institutioneel racisme binnen de samenleving. Ik dacht dat het helemaal oké was als mijn witte vriend in *blackface* zou gaan als ik meedeed in *whiteface*. Ik zag het helemaal voor me en deelde het vol enthousiasme met m’n vriendje. ‘Grappig toch?’ Hij keek me aan alsof ik een verhandeling had afgestoken over de voordelen van kinderarbeid. Ik zag hem in een flits bedenken hoe hij het zo snel mogelijk met me kon uitmaken zonder ‘het gesprek’ met een kennelijk totaal onwetend meisje aan te gaan. ‘Het gesprek’ als witte man met een zwarte vrouw over de mensonterende

geschiedenis van *blackface* in de VS. Op alle vlakken te problematisch. Hij koos voor Amerikaanse diplomatie. 'Wat een leuk idee. Alleen jammer dat de VS, los van alle andere vormen van exploitatie en dehumanisering, een veel te lange geschiedenis heeft van uitbuiting van de zwarte cultuur zonder zwarte mensen daar enige (financiële) credit voor te geven. Ik kan me voorstellen dat je dat in je enthousiasme even bent vergeten en wellicht hebben jullie een andere geschiedenis in Nederland. Ik als witte persoon ben de laatste die je daarover wil "scholen". Maar als je wilt, kan ik je wel wat literatuur aanraden over *blackface* in de VS.' In drie zinnen begreep ik twee dingen. Punt 1: zo moeilijk is het dus niet om iets wat 'ongemakkelijk' is bespreekbaar te maken zonder een oordeel te vellen over de persoon die het kennelijk niet helemaal heeft begrepen. Punt 2: ik had nog veel te leren over racisme in al zijn culturele en maatschappelijke vormen. Ik weet niet meer precies hoe ik me eruit heb gepreut. Waarschijnlijk hadden we eerst heel goede seks en legde ik daarna uit dat ik de typisch Nederlandse 'joh doe niet zo moeilijk, er hangt hier niemand aan bomen te bungelen, dus Zwarte Piet is niet racistisch-theorie' behoorlijk had geïnternaliseerd. Wat ik toen niet doorhad, was dat, ook al had ik geen slechte intenties, andere mensen zich wel degelijk vernederd zouden hebben gevoeld, als mijn vriendje me niet had gecorrigeerd. Bovendien beseftte ik dat ik wat meer moest lezen en onderzoeken.

Witte fragiliteit

Het is een absurd spektakel om te zien hoeveel witte Nederlanders er emotioneel van werden en nog steeds worden. Veel van mijn witte vrienden hebben met een enorme dosis plaatsvervangende schaamte toegekeken hoe andere witte Nederlanders zeggen dat 'het land eraan gaat' en dat 'niks meer hetzelfde is' omdat er wordt gevraagd om niet meer te *blackfacen*. Het is blijkbaar ongelofelijk moeilijk voor mensen om, zelfs na jarenlang lezen, luisteren, discussiëren, voelen, denken en ervaren, te erkennen

dat het idee van een witte oude man, hoog op zijn paard, die allemaal fijne lieve leuke zwarte bedienden heeft, ongelofelijk vreemd en racistisch is. Alyssa vertelt me: 'Sommigen van mijn vrienden willen hun huis niet uit tijdens die dagen. Ze worden er misselijk van.'

Elk jaar zijn er dus mensen die hun huis niet uit willen, tijdens dit prachtige, 'onschuldige' feest. Veel kinderen worden verdrietig. Maar als het niet witte kinderen zijn die pijn lijden, lijkt men pijn minder serieus te nemen. Wit vermaak is niet alleen belangrijker dan zwart leed, ze gaan al veel te lang hand in hand. Of zoals blogger Oneika Raymond zegt in haar virale filmpje over Zwarte Piet: 'Zwarte mensen zijn geen kostuum.' Veel mensen menen ook dat er 'ineens' en 'uit het niets' een groep 'zeurpieten' is begonnen te klagen over deze figuur. O nee. Ik heb me inderdaad pas de laatste jaren publiekelijk durven uitspreken voor een verandering van de figuur Zwarte Piet. Maar dat had ik nooit durven doen als niet velen mij al voor waren gegaan. Sinds de jaren dertig van de vorige eeuw spreken zowel zwarte als witte Nederlanders zich publiekelijk uit tegen de verschijning van de knecht van Sinterklaas. De eerste publieke protesten vonden al plaats in de jaren zestig, maar in de mainstream media begon dit tegengeluid pas rond de jaren tachtig langzaam zichtbaar te worden. Een duidelijk voorbeeld dat de Nederlandse media vanuit een wit perspectief berichten. In 1987 vertelde Gerda Havertong in *Sesamstraat* aan Pino dat ze het zo moeilijk vindt om voor Zwarte Piet uitgemaakt te worden. Twee jaar later, in 1989 werd er openlijk over gesproken in het tv-programma *Bij Lobith*, en zongen witte pieten een protestlied tegen Zwarte Piet. De eerste petitie genaamd 'Afschaffing Zwarte Piet' werd in 2003 aan Tweede Kamerleden overhandigd. Hierin werd verzocht om de racistische elementen van Zwarte Piet, die aan kinderen schade toebrengen, aan te passen. Mijn dank gaat uit naar alle mensen die ooit hun mond hebben durven opendoen, in de media, maar juist ook naar de helden die op het werk, voor de klas of onder vrienden hebben durven aankarten dat 'blackface' hoogst problematisch is.

Mijn kleine bijdrage aan het debat – we hebben het hier feitelijk over universele mensenrechten, maar goed – is me ook niet altijd in dank afgenomen. Ik heb de meest vreselijke mails ontvangen en ben afgekraakt in de reguliere en sociale media. Ik ben uitgebreid bedreigd, maar wie niet, die zich tegen Zwarte Piet uitspreekt? Ik ben ‘cultuurterrorist’ genoemd, men heeft mij verweten dat ik de maatschappelijke polarisatie heb vergroot, ik heb doodsbedreigingen in dichtvorm ontvangen en ben beschuldigd van terrorisme omdat ik het Suikerfeest niet wil afschaffen. Hoe kan het dat zo’n expliciete, absurde racistische praktijk als onschuldig wordt gezien? En wordt verdedigd alsof het morele kompas van de Nederlandse collectieve geest ervan afhangt? Terwijl er al decennialang tegen geprotesteerd wordt door mensen van kleur? En lieve witte mensen, Zwarte Piet is bovendien een verzinsel. Het is niet écht.

Ook heb ik enorm veel steun gekregen, veel meer dan haat, van ouders, kinderen, leerkrachten en vroegere pro-pieters. Een moeder die met *Piet Magazine* (waarvan ik in de redactie zat) in de hand verandering heeft weten te bewerkstelligen. Adoptieouders die het gesprek met hun kinderen zijn aangegaan en met de beste bedoelingen geen oog hadden voor de gevoelens van hun kids, maar nu wel. Een juf op school die zei dat ze het feest nu veel leuker en creatiever vindt met kleurenpieten.

Zoals ik al vertelde, was ik ook zo geprogrammeerd dat ik me kon voorstellen dat het ‘onrechtvaardig’ voelt dat een feest, een traditie zo geliefd, zo ‘oer-Hollands’, zo onschuldig bedoeld, de laatste jaren lijkt te zijn verwrongen tot een racistisch gedrocht en dat nog wel door ‘buitenlanders’. Maar het feest wordt niet afgeschaft. Er is maar een klein element aan renovatie toe. Het is tijd voor een nieuwe keuken, voor de rest hoeft er niks aan het huis te veranderen.

Ik kan me ook voorstellen (met dank aan de gewenning aan wit privilege) dat het ook wennen is dat mensen zoals ik vinden dat we ‘mogen meepraten’ over een in- en in-Hollandse traditie. Sylvia Witteman vroeg via Twitter waarom men vond dat men zo tekeer mocht gaan over Nederland. Dat deed zij ook niet

toen ze in Amerika woonde. 'Wij zijn Nederlanders of bevinden ons in Nederland en hebben dus evenveel rechten,' luidde mijn antwoord. Maar het mooiste antwoord kwam wat mij betreft van ondernemer, *community leader* en activist Kunta Rincho, toen de dooddoener 'maar de meerderheid is voor Zwarte Piet' voorbijkwam: 'Ethiek heeft niets te maken met de mening van de meerderheid.'

Conclusie

Het is een feit dat mijn zoon nauwelijks in aanraking komt met sterke zwarte rolmodellen. Thuis natuurlijk wel. Maar kijk een week lang televisie, lees de kranten, luister naar de radio, kijk in bladen en ga maar turven. Ik vraag het oprecht. Hoeveel zwarte en bruine rolmodellen zie je? En dan heb ik het niet over sporters, rappers en entertainers. Niet over experts die komen praten over hangjongeren en vluchtelingen. Wie zie je dan? Welke rolmodellen komen dan voorbij? Wat leer je na een week over zwarte en bruine mensen? Zien we ze in de politiek? In hoger management? In directies? In de wetenschap? Het punt is dat er een gebrek is aan diversiteit in de representatie van zwarte en bruine mensen. En dat is niet omdat er geen talent is.

Jezelf als kind terugzien in de media, in de wijde omtrek van je sociale omgeving is zo belangrijk. Maar nog steeds, zelfs in 2017, is dat een uitzondering. Ik dacht toen ik jonger was, in 1985: ach dat komt vanzelf wel. Maar nu weet ik dat niet meer zo zeker. Hoe kan dat? Hoelang gaat het nog duren voordat de 'ze' die er zijn, kunnen meedoen aan de samenleving, eindelijk zichtbaar zijn? Door rolmodellen als Quinsy Gario, John Olivieira, Clynn Kraag, Jerry Afriyie, Humberto Tan, Mitchell Esajas en Kunta Rincho wil mijn zoon niet meer wit zijn. Wel weet hij nu al dat het makkelijker voor hem zou zijn als hij wél wit was. Dat, kan ik je zeggen, breekt mijn moederhart. Vooral omdat ik weet, uit ervaring en op basis van alle feiten over institutioneel racisme, dat hij absoluut gelijk heeft. Ook hij zal moeten vechten om

dezelfde kansen te krijgen als zijn witte vriendjes. Laat hem dan op z'n minst een jaarlijkse jolige racistische karikatuur, hoe leuk bedoeld ook, bespaard blijven. Lieve lezer, als je nog steeds pro-Zwarte Piet bent, laat dit dan gezegd zijn: er is niks onschuldigs aan het feit dat jij het verkleden als een denigrerend stereotype van zwarte mensen leuk, gezellig en grappig vindt. Hopelijk zetten we vaker, sneller, eerder een stop op wit vermaak ten koste van zwarte mensen. Dat is al te lang aan de gang. Dat gaan we in het volgende hoofdstuk bespreken.

Tools voor het omgaan met Zwarte Piet en self-care tips

Pum	Organiseer met vrienden een mooie avond bij iemand thuis, 100% <i>blackface-free</i> . Zet geen tv aan, doe de gordijnen dicht.
Raphael	Ga op 5 december op vakantie.
Shareefa	Zeg tegen je witte vrienden of familie over <i>blackface</i> : 'Ik doe dit niet. Als je het wilt vieren, prima, maar zonder dit element. Ik wil niet het pakpapier, niet de snoepjes, gewoon nada. Als je dat oké vindt, dan vieren we het samen.'

Aanbevolen om te lezen en te kijken

Lezen

- Rebecca P. Brienen – *Types and Stereotypes: Zwarte Piet and His Early Modern Sources*
- Halleh Ghorashi – *Racism and 'the Ungrateful Other' in the Netherlands*
- Joy L. Smith – *The Dutch Carnavalesque: Blackface, Play and Zwarte Piet*
- Meer over *Blackface*: <http://black-face.com>

Kijken

- Blogger Oneika the Traveller over Zwarte Piet: <https://www.youtube.com/watch?v=Yfk464WJQ74>